

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงานวิจัย

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างสร้างสรรค์ของ
ผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่

Creative Ecotourism Development of Dong Phrayayen -
Khao Yai Natural World Heritage.

โดย

นายชลธร ชำนาญคิด และคณะ

มกราคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างสร้างสรรค์ของผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ประกอบด้วย ๒ โครงการวิจัยย่อย ได้แก่โครงการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและโครงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ทำการประเมินสถานภาพและความพร้อมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนำเสนอ

รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ วางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม จัดทำแนวทางและคู่มือการแก้ไขปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืนตลอดจนการนำเสนอแนวทางและแนวนโยบายในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมต่อการจัดการพื้นที่มรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่

ผลการศึกษา ทำการประเมินสถานภาพและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาและพัฒนา รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กำหนดแนวทางการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ ลดปัญหาการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวโดยได้จัดทำระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวของผืนป่ามรดกโลก ดงพญาเย็น-เขาใหญ่ จากฐานข้อมูลได้ จำแนกแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 106 แหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรม ในการพัฒนาระบบ ฐานข้อมูลได้เลือกใช้ Application ๒ ประเภท ได้แก่ website กับ Facebook เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยน และถ่ายทอดความรู้ จากการประเมินศักยภาพและความพร้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ และการศึกษา แนวความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเรียนรู้ ประกอบความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ได้คัดเลือกกิจกรรมที่มีศักยภาพและความพร้อมเพื่อจัดทำแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการ เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จำนวน ๑๔ กิจกรรม และนำเสนอแนวทางและกรอบแนวนโยบายการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศที่เหมาะสมต่อการจัดการพื้นที่มรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่โดยมีข้อเสนอแนะให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มี ศักยภาพสูงมากโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์จำนวน ๗ กิจกรรม ที่สมควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาต่อ ยอดให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีศักยภาพมากขึ้นและสามารถเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนาร่องใน ระดับชาติและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น – เขาใหญ่ ให้เกิดความยั่งยืน พร้อมมุ่งสู่การ เป็นผู้นำแนวคิดการท่องเที่ยวเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์มาใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อไป

จากการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ได้วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (การวิเคราะห์ SWOT) สรุปว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กำหนดให้ใช้มาตรการ เชิงรุก โดยพยายามแก้ไขปัญหาคือจุดอ่อน และใช้โอกาสที่ดี นำการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเลือกกิจกรรมที่โดดเด่น มาพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ดียิ่งขึ้นอุทยานแห่งชาติทับลานกำหนดให้ใช้มาตรการเชิงรับ ในรูปแบบการวางแผนเพื่อ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในเพื่อเตรียมความพร้อม สำหรับอุทยานแห่งชาติปางสีดากำหนดให้ใช้มาตรการเชิงรุก โดย พยายามแก้ไขปัญหาคือจุดอ่อน และใช้โอกาสที่ดีที่มีแนวร่วมในการพัฒนาที่ดียิ่ง นำมาใช้สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยเลือกกิจกรรมที่โดดเด่นมาใช้ในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและความพร้อมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีอุทยาน แห่งชาติตาพระยาและ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ กำหนดให้ใช้มาตรการเชิงรับและป้องกันรักษาความปลอดภัย โดยการ แก้ไขปัญหาคือจุดอ่อน และใช้โอกาสที่ดีเลือกพัฒนากิจกรรมที่มีความปลอดภัยเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ดียิ่งขึ้น

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดแผนงานและแนวทางการจัดการ สิ่งแวดล้อมสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผืนป่ามรดกโลก ดงพญาเย็น-เขาใหญ่๕ แผนงานโครงการ ได้แก่ แผนงานและแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับการแก้ไขปัญหาขยะและมูลฝอยแผนงานและแนวทางการจัดการ สิ่งแวดล้อมสำหรับการแก้ไขปัญหาน้ำเสียแผนงานและแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับการแก้ไขปัญหามลภาวะทาง อากาศและเสียงแผนงานและแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับการแก้ไขปัญหามลภาวะด้านสายตาและทัศนียภาพ แผนงานและแนวทางการอนุรักษ์พลังงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและออกแบบคู่มือการบริหารจัดการแก้ไขปัญหา ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อใช้เป็นต้นแบบการจัดการที่เหมาะสมและ สามารถนำไปปรับใช้กับพื้นที่อื่นได้ต่อไป

การศึกษาวิจัยตามแผนงานวิจัยครั้งนี้ ได้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักและปรัชญาการจัดการ อุทยานแห่งชาติ หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐาน คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว และนำกระบวนการ สิ่งแวดล้อมศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสามารถทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและการใช้กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาที่

เหมาะสม สามารถสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และหากมีการพัฒนาภาคีเครือข่ายโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม จะทำให้เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืนและสามารถช่วยกระจายนักท่องเที่ยวที่เกิดการกระจุกตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Abstract

Planning research on Creative Ecotourism Development of Dong Phayayen - Khao Yai Natural World Heritage comprises two sub- projects ; Development on Creative Tourism Learning Activities for Sustainable Ecotourism Management and Appropriate Environmental Management Technology for Ecotourism Activities to proposed model of ecotourism activities to learn creatively. Environmental management plan using appropriate guidelines and troubleshooting guide environmental management from ecotourism activities to develop tourism resources database system for the transfer of knowledge and the strengthening of the administration sustainable management of ecotourism as well as presentations and policy guidelines for the management of ecotourism as a world heritage area management Dong Phaya Yen - Khao Yai.

The results of the study assesses the status and activities of ecotourism. Education and development patterns of tourism activities to learn creatively by environmental education processes to achieve sustainable management of ecotourism. Define the link destination to reduce the concentration problem of the tourist by prepare tourism database system of the forest 's heritage Dong Phaya Yen - Khao Yai. Database of classified sites and a total of 106 tourism attractions/activities in the development of database systems has used Application 2 types of Facebook and website to be used for public relations, exchange and transfer of knowledge. Assessment of the potential and the availability of ecotourism activities in the area. And the concepts of the development activity patterns to learn with the opinions of various experts to selected activities that have potential and to prepare a management plan for ecotourism to learn creatively a total of 14 activities and the guidelines and framework for the management of ecotourism appropriate to manage world heritage area Dong Phaya – Khao Yai by suggestion to the ecotourism potential is very high, a unique 7 activities should en research to further develop the eco-tourism potential activities and can a pilot ecotourism acti **108** the national and enhance the ecotourism world heritage area Dong Phaya Yen - Khao Yai achieve sustainability. And aim to be the leader to learn innovative ideas for ecotourism activities in the ASEAN group .

From education to environmental problems management has analyzed the strengths, weaknesses, opportunities and threats (analysis SWOT) concluded that the development of ecotourism in the Khao Yai National Park scheduled to take proactive measures by trying to fix weaknesses and a great opportunity. Leading the development of ecotourism activities characterized by the development to enhance even further the Thap Lan National Park to incorporating passive in planning to improve the built environment to prepare. For Pang Sida National Park set to take proactive measures by trying to fix weaknesses and the opportunity to develop a better alignment used to support the development of ecotourism activities characterized by the development in order to increase the capacity and availability of ecotourism. Ta Phraya National Park and Dong Yai Wildlife Sanctuary to take passive measures and protect by the fix weaknesses and the good opportunity to develop activities to enhance security even further.

The application of appropriate technology in environmental management to environmental management plans and set guidelines for ecotourism activities of the forest world heritage Dong Phaya Yen - Khao Yai a total of 5 project plans including ; plans and environmental management guidelines for troubleshooting solid waste, plans and environmental management guidelines for troubleshooting waste water, plans and environmental management guidelines for

troubleshooting air pollution and sound, plans and environmental management guidelines for troubleshooting the eye and visual ugly, plan and approach to energy conservation in ecotourism resources. And Design Guide management issues include the impact of tourism on the environment in ecotourism resources for model management appropriate and can be adapted to other areas in the future.

The study plan of this study, The philosophy of sufficiency economy, Principles of sustainable tourism, Management principles of ecotourism, Framework to define the standard of ecotourism resources, to assesses potential sites, tourism activities, and use environmental education process applied in the development of sustainable ecotourism. Concluded development of tourism patterns in the creation can result in sustainable ecotourism and environmental education activities proper. Visitors can create a sense of satisfaction that will be involved in the conservation of natural resources and the environment. And participate effectively and if contracting network development process involved to strengthen ecotourism activities in the study area to effectively sustained and tourists can help spread the concentration effectively.